

9.9.99 ei menty vain taajaan kihloihin, vaan perustettiin myös Suomen filosofisen praktiikan seura. Puheenjohtaja Antti Mattila ei ole numerologi. Hän on lääkäri, perheneuvontatyön konkari ja ratkaisukeskeisten lyhytterapian tuntija. Pitkään filosofiaa harrastaneena ja tutkineena hän valmistelee paraikaa väitöskirjaa filosofian ja psykiatrian suhteista. Mattila on osallistunut nuoren kansainvälisen liikkeen toimintaan ja tuonut kotimaahan uusia ajatuksia filosofisen auttamisen lähtökohdista ja tavoitteista.

Nimitykset philosophical counselling ja philosophische Praxis kuvaavat uuden ilmiön taustateorioita, sen ympärille syntyneitä toimintoja ja vielä sangen löyhää yhteistyöverkostoa. Mattila itse ei kovin kärkkäästi vakioi ammattisanastoa. Todennäköisesti hän saa kumppaneineen kuulla olevansa milloin konsultti, konsuli tai praktikko, consigliere tai terapeutti, milloin avustaja, auttaja, neuvoja. Hankkeen taustaksi käy kaksinainen havainto elämän ja filosofian suhteesta. Olettaa sopii, että kaikessa filosofiassa tai ainakin paljossa filosofianhistorian perinteessä aina jo on arkiterapeuttinen ulottuvuutensa. Tuon dimension tutkiminen ja hyödyntäminen muodostavat oman kysymyksensä. Olettaa sopii myös, että ihmisillä aina jo on suhteellisen omalaatuinen filosofinen otteensa elämään. Tämän otteen tiukentaminen tai höllentäminen – omakohtaisena haasteena tai toisen auttamisena – herättää puolestaan omat kysymyksensä

Mattila avasi filosofin vastaanoton kuluva-
na vuonna. Patenttihakemusta ei hyväksynyt
yrityksen nimeksi hänen ”Elämän tarkoitus”
-ehdotustaan. Sitä pidettiin liian
yleisenä. Kaikki klassiset nimet Sokrateesta
Epikuroon taas ”olivat jo putkiliikkeitten
niminä”, mikä tietysti on vain arkielämän
filosofian hengen mukaista. Lopulta löytyi
nimi Antifon, antiikin korinttilaisen
keskustelija-auttajan mukaan.
Aaltaja uranuurtaja kertoo haastattelussa
tietävänsä, että uudella konsultoin-
nille on ilmeinen paikkansa avaralla
avuntarpeen ja avuntarjonnan sektorilla.
Kun kaivataan lisää ’henkistä joustavuutta’
vähentämättä kriittisyyttä, kaivataan
filosofiaa. Toisaalta uutuudelle löytyy oma
sijansa laajalla filosofian kentällä. ”Jokai-
nen tekee oman työnsä niin hyvin kuin
osaa”, Antti Mattila toteaa - tai toivoo.
Hänellä on kuitenkin myös kriittisiä ja
metafilosofisia viestejä kaikille filosofian
harrastajille ja ammattilaisille.

Jarkko S. Tuusvuori

Jarkko S. Tuusvuori

PIONEERIN HAASTATTELU

Antti Mattila ja tarve filosofiaan

Jarkko S. Tuusvuori (JST): *Avasit keväällä oman, maan ensimmäisen filosofisen praktiikan. Miten on mennyt?*

Antti Mattila (AM): Vielä on ollut melko hiljaista, mutta kaikki erittäin kiinnostavaa. Palaute lehtijutuista on myös ollut eri tahoilta hyvin kannustavaa ja myönteistä. Olen optimistinen.

JST: *Et ainoastaan pidä praktiikkaa, vaan olet yhä myös neuvolalääkärin virassa ja valmistelet poikkitieteellistä väitöskirjaa. Taus-toittaisitko jotenkin näitä omalaatuista yhdistelmiäsi?*

AM: Kävin filosofian luennoilla jo lääketiedettä opiskellessani. Tätäkin aiemmin olin toki lukenut filosofisia teoksia. Filosofista oppimani kriittinen asenne auttoi lääkiksen fyysisesti vinoutuneeseen opetukseen. Ehkä lääkärikoulutus on vuorostaan ohjannut tietyille filosofian aloille ja tuonut empiiristä pohjaa, joka on patistanut kriittisyyteen filosofisten teorioiden suhteen.

Kun pääsin sisään filosofiaan, ei ole tehnyt mieli ulos. Se on omaan erityistieteeseeni verrattuna niin eri tavalla kiinnostavaa, laaja-alaisempaa ja älyllisesti haastavampaa monessa suhteessa.

Perheneuvonnassa filosofiasta oli suoraa apua esimerkiksi useisiin uusiin terapiamuotoihin tutustuessa. Asiakkaitten parissa alkoi vähitellen valjeta ja korostua filosofisen avun tarve.

Kahden alan tosiasiallinen yhdistäminen oli voimakas ahaa-elämys. Taisin lukea Journal of Applied Philosophy -lehdestä ensi kertaa philosophical counselling -ajatuksista. Kun muutama vuosi siten osallistuin ensimmäiseen filosofisen praktiikan maailmankongressiini, oli vähän kuin joku olisi ensimmäistä kertaa oikeasti ymmärtänyt, mitä kummaa olin pitkään pohdiskellut. Ja noita jokuja oli vielä paikalla kymmenittäin.

JST: *Minkäläajuiista toimintaa filosofinen avunanto nykyään lienee?*

AM: Luulisin, että maailmalla praktiikkaa pitävien filosofien lukumäärä liikkuu sadan ja kahdensadan välillä. Ensimmäisen varsinaisen vastaanoton aloitti saksalainen Gerd Achenbach 1981. Esimerkiksi hollantilaiset, amerikkalaiset, norjalaiset ja israelilaiset voivat jo etsiä kotimaassaan filosofin pakeille.

Tilanteet vaihtelevat kuitenkin suuresti: Alankomaissa on jo pitkään toiminut lukuisia ammatinharjoittajia, kun taas USA:ssa counselor on ammattinimikkeenä juridisesti hyvin mutkikkaitten säännösten suojaama. Filosofisen praksiksen ääriviivat ovat vasta murtautumassa esiin erilaisten psykologian hallitsemien terapiamuotojen ja terapiakritiikkien keskeltä.

JST: *Neuvojissa on varmaankin ammattitautaltaan hyvin erilaisia ihmisiä?*

AM: Pitää paikkansa. Joukossa on filosofian professoreja ja terapeutteja. Useimmilla on kai kuitenkin jonkinlainen filosofin koulutus. Meidän suomalaisen yhdistyksemme jäsenvaatimuksena on filosofian yliopistolliset laudatur-opinnot.

JST: *Mahtaako toiminnan piirissä oleva väki kelpuuttaa ’soveltavan filosofian’ omankin hankkeensa yleisotsikoksi?*

AM: Ei ehkä ole oikein puhua soveltavasta filosofiasta tässä yhteydessä. Näissäkin kuvioissa paljon luetun ranskalaisen Pierre Hadot'n

kirjan otsikossa mainitaan ajatus ”filosofiasta elämäntapana”. Se on kenties lähempänä praktiikan henkeä. Samoin Alexander Nehamasin uudessa teoksessaan esittämä jako kaikesta henkilökohtaisuudesta täysin etäännytettyyn filosofiaan ja filosofiaan elämäntaitona (art of living) on tärkeä.

Siinä missä filosofinen tai tutkiva elämä olisikin Platonin vedoten ihanteellinen elämäntapa, Nehamasin tapa korostaa monien yksilöllisten elämäntyylien keksimisen haastetta kuulostaa tervejärkisemmältä. Ei filosofisen praktiikankaan tarkoitus mielestäni ole tehdä kaikista ihmisistä ammattifilosofiojia, vaikka erät omaa projektiaan siihen suuntaan kaavailevatkin.

JST: Mainitsemalla Hadot'n ja Nehamasin tuot esiin, että filosofinen apu ei ole pelkkää klassikkojen uudelleentulkintaa. Myös sellaisen nykyfilosofian piirissä, joka ei suoranaisesti liity praktiikkoihin, tapahtuu siis ilmeisesti yhtä ja toista konsultoinnin kannalta tähdellistä.

AM: Niin. Vielä voisi mainita tästäkin näkökulmasta valaisevina filosofianhistoriallisina uudelleentulkintoina Martha Nussbaumin niteen *Therapy of Desire* ja George Lakoffin ja Mark Johnssonin tuoreen opuksen *Philosophy in the Flesh*.

Yksi lähtökohta counsellingille on ollut tiedostaa antiikin filosofian unohtunut käytännöllisyys, toiminnallisuus. Useimmin viitattu ja lainattu hahmo on Sokrates: hänen asettamansa kysymykset hyvästä elämästä ovat välittömästi merkityksellisiä. Itse olen löytänyt esimerkiksi Epiktetokselta ajatuskulkuja, joissa eritoten näkökulmanvaihto asioihin suhtautumisessa, niiden mieltämisessä, tarjoaa paljon hyödyllistä ja luovaa filosofisen praktiikan kannalta.

Jotkut esittävät asian niin, että viimeistään kristillinen kirkko vei filosofialta käytännön harjoitukset ja teki siitä teoreettisen aputieteen. Joka tapauksessa nyt on käynnissä aarteenetsintä: filosofianhistoriaa luetaan uusiksi auttamistavoitteet mielessä. Itse uskon, että miltä hyvänsä aikakaudelta voidaan ammentaa aineksia filosofiseen asiakastyöhön.

Stephen Toulmin vielä yhtenä nykynimenä mainittakoon. Hän osoittaa artikkelissaan, että lääkinnän etiikka ajautui hankaluuksiin siinä vaiheessa, kun sitä todella alettiin tarvita sairaalakäytännössä eikä se siellä toiminut. Etiikan ajoi uudistuksiin, sen suorastaan pelasti, lääkäroinnin arki. Moraalifilosofien oli pakko tunnustaa ainutkertaisten tapausten filosofinen painoarvo. Näen tässä sukulaisuutta filosofisen praktiikan haasteisiin.

JST: Filosofisella neuvontatyöllä – tai sen vaatimalla ja inspiroimalla taustapohdiskelulla – saattaa toisin sanoen olla metafilosofista sanomaa kaikelle filosofiselle tutkimukselle. Filosofianhistorian jälleenrakennus- ja purkurakat ovat tästä käypä esimerkki.

AM: Margaret Bodenin erottelua seuraten voisi sanoa, että praksiksessa saattaa tulla esiin kahta varsin erityyppistä uutuutta. Ensinnäkin asiakkaan löytäessä jotakin uutta elämäänsä – mitä ikinä se onkaan – tavataan p-luovuutta eli persoonakohtaista kekseliäisyyttä vaihtelevine yksilöllisine piirteineen. Toisekseen jos vastaanotolla oivalletaan ja saadaan kehitellyksi yleensä uusia tapoja keskustella ihmisten kanssa ja auttaa toista, siinä piilee myös mahdollisuus h-luovuuteen eli historiallisesti ja ylikysilöllisesti arvokkaaseen edistymiseen.

JST: *Aivan. Onhan lääketieteen liikahtaminen filosofiaa kohti historiallisesti suuri askel. Miten sitten hahmottaa filosofian tarvetta tai tilausta auttamistyön kentällä?*

AM: Monien ongelmatilanteiden taustalla näytävät olevan tietyt filosofiset kysymyksenasettelut. Ehkäpä yleisimmin esiintyy tarvetta eksistentiaalisten pulmien selvittelyyn. Vallankin niin sanottu keski-ikä kriisi, jos kohta monet muutkin tilanteet, on otollinen hetki tällaiseen koke olemassaolon mielekkyyttä pohtivaan keskusteluun.

Toiseksi voisi erottaa erilaiset eettiset valintatilanteet, sanokaamme parisuhteiden solmukohdissa. Päätöksenteon prosessia erittelevää, vaihtoehtojen tunnistamista helpottavaa sekä oikeuksien ja velvollisuuksien täsmentämiseen pyrkivää filosofista ajattelua tarvitaan näissä kohdin.

Kolmanneksi, ehkä yllättäen, tulevat käsitteitten selvittämiseen liittyvät tarpeet. Ihmisillä vaikuttaa olevan suuri tarve ja halu miettiä, mitä esimerkiksi ystävyys ja rakkaus tarkoittavat. Merkitysten ja omien käsitysten tunnistaminen, rajaaminen ja punnitseminen vaihtoehtoja vasten on yhtä tavallista kuin filosofistakin puuhaa.

JST: *Ehkä filosofinen neuvonta paljastaa, artikuloi ja hyödyntää sekä ihmisten arki ajattelun ja jokapäiväisten puheiden filosofista potentiaalia että filosofisen perinteen ja tutkimuksen auttavaa potentiaalia.*

Sanoit, että projektiisi tuoda näitä näkemyksiä maahan on suhtauduttu myönteisesti. Katsotaanko nyt koetteeksi äkkiseltään ajatellen huonoimpaan mahdolliseen suuntaan eli sellaiseen tulevaisuuteen, jossa filosofinen auttaminen joutuu kaikilta tahoilta voimakkaan kritiikin kohteeksi? Varautumalla voitaneen tehdä ainakin tökeröim-

mät hyökkäykset jo ennalta epäuskottaviksi ja oma hanke vastaavasti uskottavammaksi (ja ehkä se tyystin kritiikitön tulevaisuus olisikin se pahin). Mitä sanoisit ensinnäkin moitteeseen filosofisesta praktiikasta taas uutena hädänalaisten rahastuskeinona?

AM: Uskon, että tässä toiminnassa on suuri lupaus. Filosofiaan kuuluu asioita, jotka on hyödyksi ihmisille. Pitkän kokemuksen perusteella voin sanoa, että on monia ihmisiä, joille tämä – filosofinen neuvonta – on juuri se oikea ja kaivattu juttu, se josta on aidosti apua kaiken valtavan tarjonnan keskellä.

Kaupallisuussyytöksiin vastaisin, että jos on jotain, joka voi apua tarvitsevia auttaa, mikseivät he saisi sitä saada. Kysymys on ajattomasti puhuen henkisen joustavuuden lisäämisestä, historiallisesti ottaen siitä, että filosofian olisi vallattava takaisin jotakin siitä, minkä se on erilaisille lääkintä- ja hoitomuodoille menettänyt. Ei mitään ihmelääkettä, vaan päinvastoin jotakin, joka vääristyy epäfilosofisissa käsissä. Se voisi olla filosofialle ominainen valmius vaihtaa tarkastelukulmaa.

Filosofiset keskustelut – yksityisvastaanotolla tai ryhmän kanssa järjestetyt ns. sokraattiset dialogit, joissa keskustelijoilta on kielletty siteeraaminen ja erisnimien lausuminen – ovat varmasti hyödyllisempiä kuin monet terapiamuodot, joita esimerkiksi KELA korvaa. Kansaneläkelaitoksen pitäisikin oikeastaan korvata jokaiselle suomalaiselle käynti filosofisella praktiikalla...

JST: *Se jääviydestä! Mutta ainakin amerikkalaisia kollegiasi varmaan oudoksuttaa eurooppalaisten eettisiksi esittäytyvät päähkäilyt rahan vastaanottamisesta palvelua vastaan. Eiköhän asiaan vaikuta, että humanistit ja ihmistieteilijät ovat tyypillisesti tienanneet elantonsa puoli julkisen talouden piirissä. Sellaisten ansiotulojen näkökulmasta minkä hyvänsä tieteenalan – ja ehkä sitten äärimmäisimpänä esimerkkinä 'emotiede' filosofian – valjastaminen leivän hankintaan yksityisellä sektorilla voi olla yksinkertaisesti aivan liian outo kytkentä.*

AM: Platonin näkökulmasta sofistien tapa pyytää rahaa tai laskuttaa opetuksistaan oli moraalitonta. Tämä näkyy kai yhä akateemisten ihmisten asenteissa. Erikoista sikäli, että he nettoavat omasta opetustyöstään...

JST: ... vaikka kuulijoiden auttamisen sijaan ajavatkin tylsyydellään opiskelijat YTHS:n mielenterveyspalvelujen käyttäjiksi.

AM: Sokrateenkin piti syödä. Ei ollut ilmaista lounasta. Kuten Simo Knuutila kertoo, sofistit tulivat tavallisesti Ateenan ulkopuolelta eivätkä kansalaisoikeudettomina päässeet nauttimaan ateenalaisten arvostelijoidensa tavoin kansalaispalkkaa. Heidän pakon sanelema päätöksensä tulla toimeen omillaan kohtasi halveksuntaa ja vihamielisyyttä.

JST: Entä mitä vastaisit tosiin nuhteisiin. Ajataanko filosofiessa neuvonnassa – jota tiedeyhteisön itsekorjaavat mekanismit tai kosketus uusimpaan tutkimuskeskusteluun eivät pidä kurissa tai joka vääjämättä on kapeampaa kuin nimenomaan filosofialle eikä auttamiselle omistautuminen – helposti jonkin tietyn filosofisen koulukunnan etuja? Vaaliiko se ollenkaan viisauden rakkautta vaiko vain alistumista parhaimmissa voimissa olevalle tai sokaistuneesti seuratulle trendifilosofi(a)lle?

AM: Äärimmäisenä esimerkkinä olen kuullut filosofista, joka kehitti tietokoneohjelman, jolla hän saattoi todeta ihmisten hänelle kirjoittamista omaelämäkerrallisista tarinoista kaikki muodolliset päättelyvirheet. Toisaalta Ran Lahav, joka on soveltanut omassa praktiikassaan esimerkiksi perianalyttistä käsiteanalyysia ja merkitysten selventämistä, on myös esitellyt erään fenomenologiaan kallistuvan tapuksen.

Siinä opiskelija valitti poikkeuksellisen hankalasta, yhteistyökyvyttömästä ja -haluttomasta, epästävällisestä graduohjaajastaan. Yhdessä neuvojan kanssa opiskelija kehitti kolme erilaista fenomenologista asennetta, joilla voisi koettaa suhtautua ohjaajaan muutoin kuin kiukustuen. Esteettisen lumoutumisen strategiassa opiskelija tarkkaili ohjaajan hahmoa, liikuntaa ja kokonaistyyliä

kaikissa toimissa. Näky oli kumminkin liian ikävä silmille. Toinen strategia oli suhtautua ilkiöön kuin lapseen, alati huvittuneen hyväntahtoisesti. Tämä toimi parhaiten. Kolmantena kokeiltiin vielä zen-munkin kaiken toteavaa ja hyväksyvää asennetta.

Kukin lähtee itselleen läheisistä lähestymistavoista. Varmaan onkin niin, että esimerkiksi eksistentialismiin liitettävät ajatukset ovat olleet vahvemmin esillä kuin jotkut muut. Mutta konferensseissa esitetyissä puheenvuoroissa ja niissä esitellyissä tapauksissa on kyllä ammennettu niin fenomenologiasta kuin analyttisestäkin filosofiasta. Pragmatismia ei ole vielä tuotu avoimesti esille.

Mitään lähestymistapaa ei ole suljettu pois. [Joskus kenties] Tulevassa Helsingin maailmankongressissa voitaisiinkin ruotia jotakin samaa tapausta eri koulujen tarjoamista näkövinkkeleistä. Olen näistä juuri on, että filosofisessa praksiksessa saadaan vaihtoehtoisia katsantotapoja esiin ja eritellyiksi. Voidaan olettaa, että niiden joukosta löytyy yksi tai kaksi, joihin voidaan asiakkaan kanssa tarttua. Ainakin itse pidän nimenomaan moninäkökulmaisen pluralismin tajuamista aivan keskeisenä asiana.

JST: Suhde psykoanalyysiin ja erilaisiin terapiamuotoihin on kai hakemattakin ratkaisevin filosofisen auttamisen itsetajun kannalta.

AM: Niin, konferensseissa ja internetissä on kiistelty kovasti esimerkiksi siitä, pitäisikö filosofi-neuvojilla olla terapiakoulutus. Mutta se ainakin on selvää, ettei kukaan halua kutsua touhua ”terapiaksi”.

JST: Eikö lääketieteellistymisen tai sairaalloistamisen uhat oteta erityisen tosissaan juuri monissa uusissa

terapiamuodoissa? Nekin välttelevät sanoja ”terapia”, ”hoito” tai ”potilas”.

AM: Kyllä. Ja hyvästä syystä, kun esimerkiksi masennukseen määrätään yhä tyyppillisesti lisää lääkettä. Taus-talla on kykenemättömyyttä lähteä merkityksiä koskevaan keskusteluun.

Uusilla terapioilla on tässä mielessä sukulaisuutensa filosofiseen hankkeeseen. On varsin monia psykologiasta nousevia asiakastyön muotoja, joissa käytetään samantyyppisiä menetelmiä ja näkökulmia kuin filosofisissa. Mutta uusia terapiamuotoja tunnetaan verraten huonosti filosofien keskuudessa.

JST: Eikö psykologian sisäinen tarkastus tai terapia-maailman omatoiminen remontti riitä? Miksi ollenkaan lähteä filosofiselle ristiretkelle?

AM: On taitoja, jotka filosofit osaavat paremmin kuin muut. Jos terapioissa joka tapauksessa liikutaan näiden taitojen suuntaan, on hyvä että paikalla on myös filosofisesti päteviä ihmisiä.

Ehkä lupaavin tie ajatella filosofian tilausta kulkee lääketieteen nykyään korostaman bio-psyko-sosiaalisen ihmiskäsityksen kautta. Tässä mallissa helposti unohdetaan se, että ihminen kykenee itsereflektioon. Siksi tarvitaan neljäs, itsetietoisuuden ja arvotietoisuuden taso - filosofia.

Tasopuhe ei kylläkään itseäni miellytä, mutta ajatus unohdetusta voimavarasta on ainakin tärkeä. Ihmisten perustava filosofisuus uhkaa jäädä tärkeystään huolimatta säännönmukaisesti vaille huomiota. Tätä puolta meissä on syytä herätellä.

JST: Näkökulmapuheesi, enemmän kuin tasopuheesi, antaa ymmärtää, että ajattelet filosofisuuden piilevän itse näkökulmien vertailuissa ja niiden eriyttämisissä, niin että filosofia ei esittäydy vain yhdeksi näkökulmaksi muiden perään. Tuntuisi järkevältä ajatella, että filosofisuus liittyy psykologisen, sosiologisen tai muun selittämisen perustesiin ja kritiikkiin: että se salii pitää erilaiset tulkintatavat esillä, jotta itse tulkinnan prosessi tulisi näkyväksi.

Mutta kuinka psykotaustaiset ihmiset voivat olla edistämässä moninäkökulmaisuuksien asiaa, kun terapeuttien parissa koulukuntakiistat ovat vielä tuplasti tulehtuneempia kuin filosofien vastaavat skismit? Jos joku on lyhyttera-

peutin mielestä freudilainen, ei jälkimmäisellä paljon liene toivoo hyvästä kohtelusta edellisen vastaanotolla - ja päinvastoin. Sinä näytät valinneen varsin diplomaattisen linjan.

AM: On turha ajaa toisin ajattelevia ihmisiä yhä syvemmälle bunkkereihin. Parhaimmillaan psykiatreilla ja filosofeilla voi olla yhteistyösuhde: ihminen voidaan tarpeen mukaan ohjata toiselta toisen luokse.

Paitsi että filosofisen praktiikan parissa toimivilla on omat filosofiset suosikkikoulunsa, heillä on myös usein suosikkiterapiakoulunsa. On käynyt ilmi, että kannatusta on esimerkiksi rogersilaisilla kollaboraatiomenetelmillä, erilaisilla kognitiivisilla koulukunnilla ja rationaalis-emotionaalisilla malleilla.

Psykoanalyysia ei ainakaan vielä ole tuotu näissä yhteyksissä esiin muuten kuin arvosteltavaksi. Sen ongelmat – mikä olisi aivan toisen keskustelun aihe – liittyvät lähtökohtaiseen uskoon lapsuuden kokemusten voimaan, jonka kautta nähdään kaikki. Siinä on uskonnollista henkeä: yksi selitys pyyhkii muut pois.

Minulla on ratkaisukeskeinen tausta. Monet oletukset ja periaatteet tässä lyhytterapiamuodossa ja filosofisessa praktiikassa muistuttavat toisiaan. Oma vastaanottoni varmaankin tarjoaa ratkaisukeskeissävyyisen version counsellingistä.

Tärkeintä on se, miten asiakkaan kanssa olemista vie-dään eteenpäin. Periaatteellisia kysymyksiä merkittävämmäksi nousee, kuinka tavoitteita voidaan ilmaista ja saavuttaa.

JST: Suhde neuvojan ja neuvottavan hahmottuu teillä praktiikan pitäjillä mitä ilmeisimmin kovin vaihtelevasti. Puhukaamme vastaanottajan soveliaasta asennoitumisesta vastaanotolle tulijaan. Voisitko lausua mielipiteesi liikkeen perustajan Achenbachin neljästä teesistä? Teesi yksi sanoo, että jokaisen yksilöllisyyttä on kunnioitettava.

AM: Tuo on kaiken asiakastyön perusasia. Tai ei niiden, jotka palauttavat kaiken yhteen vahvaan yleisselitykseen.

JST: Kakkosteetin mukaan toisen ymmärtäminen on tavoitteena, eikä vain lauseiden vaan myös ”oman itsen” kautta.

AM: Perushermeneuttinen juttu. Gadamerin nojalla voi

sanoa, että tulkittavat asiat täytyy löytää myös itsestään tulkitsijasta tai ainakin tulkitsijan itsekseen tai toisten kanssa käymän dialogin kautta.

JST: Mutta eikö tässä hienouden ymmärtämisen mystiikan lisäksi tehdä tilaa sellaiselle neuvonnalle, jossa neuvoja kävelee neuvottavan lauseiden yli suoraan omasta päästään toisen pääkoppaan?

AM: Sitä ei kai sentään tarkoiteta. Keskustelu etenee asiakkaan ehdoilla niistä teemoista, joita hän nostaa omin sanoin esiin.

JST: Teesi 3: asiakasta ei tule muuttaa. On vaalittava varovaisuutta ja pidättyvä neuvomasta. Teesi 4: on pyrittävä avartamaan näkökulmia. Eivätkö muuttamiskielto ja avartamiskehotus ole keskenään ristiriidassa?

AM: Jo terapian alkeisiin kuuluu, ettei pidä mennä neuvomaan – vaikkapa siihen tapaan kuin Freud kehotti erästä asiakastaan ottamaan avioeron (ja huonosti kävi). Achenbachilaiset taas seuraavat näillä kohdin sellaisia terapiamuotoja, joissa ihanteena on vain myönteisessä hengessä toistaa kaikki, mitä asiakas sanoo, ettei vain vaikutettaisi liikaa.

Tässä hengessä en hyväksy Achenbachin väitettä. En usko, että filosofinen keskustelu ei vaikuttaisi asiakkaaseen, tai ettei se mitenkään tätä muuttaisi. Sekin on muuttamista, että avaa eri näkökulmia. Ja olisihan sitä paitsi epäreilua olla mitään antamatta, kun toinen hakee apua.

Ratkaisevaa on vaikuttamisen laatu. On tehtävä oma osansa niin hyvin kuin osaa. Lähden siitä, että kaikki mitä ihminen itse keksii on parempaa kuin mitä toinen voi keksiä. Omissa oivalluksissa on jo mukana tietoa siitä, että nuo oivallukset istuvat itselle.

JST: Jatketään filosofisen neuvonnan suhteesta filosofiaan yleensä ja akateemiseen filosofiaan erityisesti. Toivotko itse, että filosofisen praktiikan ajatus saavuttaisi myös yliopistollisen filosofianharjoituksen piirissä hyväksyntää?

AM: Nuorempi filosofipolvi vaikuttaa hyvin kiinnostuneelta. Vanhempi polvi on varautuneempi; ei oikein uskota, että se olisi oikeasti hyödyllistä. Huolimatta monien merkkifilosofiemme arvokkaasta kansanvalistustyöstä fi-

losofia ja auttamistyönkin asiakkaat, tavalliset ihmiset, eivät ole kohdanneet. Filosofian harjoitusta luonnehtii edelleen massoille tapahtuva luennointi. Kysymys ei ole tasa-arvoisesta keskustelusta. Siksi koko ajatus siitä, että ihmisten elämässä olisi jotakin filosofista, tuntuu monista älyttömältä.

Itse en toivo, että akateeminen filosofia ja filosofinen praktiikka erkanisivat toisistaan. Päinvastoin: olisi ihan teollista, että viimeisin tutkimus olisi myös vastaanoton pitäjien ulottuvilla.

JST: Tuosta todistaneen yhtäaikainen halusi avata praktiikka ja tehdä väitöskirja. Mutta arveletko tosiaan, että juuri epäily filosofisen keskustelun tepsivyydestä vaikuttaisi tuon nihkeämmän akateemisen suhtautumistavan taustalla?

AM: Ainakin rahakeskustelu viittaa siihen. Näkisin asiassa poliittisen aspektin vähän sofistikiistan tapaan. Nuo antiikin kaupunkivaltioiden viisauden opettajat ottivat oppilaikseen kenet tahansa. Tätä kautta sofistit saivat näppeihinsä poliittista valtaa, joka ei tavan mukaan kuulunut vieraille, polikseen muualta saapuneille.

Nyt philosophical counselling -hanketta kohtaan esiteityissä kritiikeissä näkyy, kuinka jotkut filosofit mieluusti pitäisivät alansa pienen eliitin esoteerisena juttuna. Filosofia on jotain niin salamyhkäistä ja vain vihityille tarkoitettua, että tavallinen ihminen ei voi sitä käsittää eikä olla sen kanssa missään kosketuksissa.

JST: Etkö voi ymmärtää sellaista riskiksi, että kaiken maailman oudot tyypit alkavat puhua filosofian nimissä puuta heinää?

AM: Filosofisen praktiikan kriitikot juuri kokevat riskiksi sen, että ihmisille puhutaan filosofiasta, vaikka nämä eivät sitä kriitikoiden mukaan tajua. Itse uskon, että jokainen ihminen voi saada filosofisia oivalluksia, löytää radikaalisti uusia näkökulmia. Tämä voi tapahtua kelle tahansa, koska ja missä hyvänsä, myös ilman kuuden vuoden pintoja tai Platonin dialogien lähilukua.